

Recuperar la memòria

No hi ha dubte, en el mes d'octubre de 1961 hi va haver a París una massacre contra els emigrants algerians perpetrada per les forces de policia sota les ordres del prefecte Maurice Papon. Després de dècades de negar el fet i mantenir impertorbablement que els aldarulls d'aquell dia negre només van produir set víctimes mortals, el primer ministre Lionel Jospin, va encarregar un informe al conseller d'Estat Dieodonne Mandelkern que, el més passat, va fer públiques les conclusions.

"El balanç de la repressió policíaca contra la manifestació d'algerians celebrada el 17 d'octubre de 1961 a París va ser molt dur i no por ser establert amb seguretat —diu l'informe Mandelkern—, però va causar la mort d'almenys 32 persones". La tesi oficial mantinguda fins ara ha quedat completament en evidència. Dieodonne Mandelkern —que és, al mateix temps, president de la problemàtica Comissió Nacional de Control de les Intercepcions de Seguretat— afirma que la xifra de víctimes s'ha establert bàsicament a partir del registre d'entrada de l'Institut Mèdic legal de l'època, car bona part d'altres arxius policíacs han estat destruïts.

L'investigador Jean-Luc Einaudi, testimoni en el procés que es va fer a Bordeus contra Maurice Papon, on aquest va resultar condemnat per "col·laboració en crims contra la humanitat" i autor del llibre *La batalla de París*, sobre la manifestació d'octubre de 1961, continua, no obstant això, poc conforme amb la nova xifra aportada per Mandelkern. "En aquest període hi ha hagut un mínim de 200 morts i possiblement vora 300 —assegura Jean-Luc Einaudi—. En una democràcia, els alts funcionaris no tenen per missió reescriure la història. Que deixin treballar lliurement els investigadors en els arxius, procedint a les comprovacions indispensables amb altres fonts. Seria totalment inacceptable que amb aquest informe es volgués acreditar una nova versió oficial, substituint la de 1961, sense que els investigadors hagin tingut la possibilitat de consultar el conjunt de fonts". Altres historiadors i estudiosos del període també han criticat les precipitades conclusions de Mandelkern i han dit que "se-

ria greument il·lusori creure que la veritat pugui estar continguda només en els arxius"

L'octubre de 1961, al mateix temps que el govern Debré negocia amb l'FLN (Front de Libération National) a Evian i que l'OAS (Organisation Armée Secrète) multiplica els atemptats, la repressió contra els algerians residents a França, principal suport financer de l'FLN, arriba al paroxisme. A les ratzies, a les humiliacions, a les execucions incontrolades contra els seus seguidors, l'FLN respon amb múltiples assassinats de policies coneguts per

incitar a l'odi els seus col·legues contra els "francesos musulmans d'Algèria". El 5 d'octubre, Maurice Papon, autoritzat pel ministre d'Interior, Roger Frey, decreta una queda i publica un ban on s'aconsella "de la forma més severa als treballadors musulmans algerians d'abstenir-se de circular de nit". Tres dies mes tard, el prefecte dona ordres als policies de tirar sempre els primers en el moment que se sentin amenaçats i els conforta amb la frase: "Estareu sempre coberts, teniu la meua paraula". Per la federació de França de l'FLN, que vol demostrar la seva força al carrer, la queda és una ocasió ideal. I convoca una manifestació pacífica al centre de Paris.

La tarda del 17 d'octubre, uns 30.000 homes, dones i infants, vinguts dels barris perifèrics,

marxen per la zona de l'Opera, de l'Etoile i de l'Odeon. La policia reprimeix violentament els manifestants desarmats que no oposen cap resistència. Amb les mans en l'aire, centenars d'algerians són apallissats, tirats per terra i després embarcats com bèsties en autobusos de la RATP La majoria sota la mirada generalment indiferent dels parisenços. Hi ha molts morts, ofegats al Sena i abandonats a l'estació de metro Concorde. Sense cap control, la policia practica detencions en massa —11.538 segons la mateixa prefectura—, reagrupen els algerians al Palau d'Esports i a l'estadi Pierre-de-Coubertin. El primer balanç oficial només va comptabilitzar dos morts entre els manifestans i dos policies ferits per bala. Les dades de l'FLN van ser de 200 morts i 400 desapareguts. Després de tants anys, a molts francesos encara els hi costa recuperar la memòria.

XAVIER VINADER

"El primer balanç oficial dels fets del 17 d'octubre de 1961 només va comptabilitzar dos morts entre els algerians. Les dades de l'FLN van ser de 200 morts i 400 desapareguts."